



Príručka toho, čo funguje

HRAČKOVNICA - prvý krok k integrácii

Inovatívne riešenia diskriminácie
rómskych detí a komúnit

Co-funded by
the European Union



OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS

Táto publikácia bola podporená z programu European Union's Rights, Equality a Citizenship Programme (2014 - 2020) a Open Society Foundation (OSF). Za obsah tohto dokumentu zodpovedajú jednotliví partneri projektu a v žiadnom prípade nemôžu byť chápané ako názory a myšlienky Európskej únie alebo OSF.

Daniel, S., Trikić, Z., Cortellesi G., and Kernan, M. (2018) What Works Guide: ECEC Play Hubs - a first step towards integration, Leiden: TOY for Inclusion

Grafický design: Alberto De Nicola

Obsah

Zámer príručky	4
Čo sú požičovne hračiek VSRD?	5
Požičovne hračiek VSRD v kontexte politiky EÚ	11
Požičovne hračiek VSRD – Prispievajú k vytvoreniu kompetentného systému VSRD	13
Odporúčania	14
Odporúčanie 1 Od začiatku podporujte v komunite VSRD a miestnu zodpovednosť a prístupy v smere zdola nahor a zhora nadol	15
Odporúčanie 2 Podporujte a posilňujte integrovanosť a koordináciu pri poskytovaní služieb deťom a ich rodinám	20
Odporúčanie 3 Využite silu medzigeneračného vzdelávania a prístup Together Old a Young – TOY to Inclusion ako katalyzátor sociálnej súdržnosti, dialógu medzi kultúrami a inkluzívnosti	21
Odporúčanie 4 Aktívne podporuje a zavádzajte rešpekt k rozmanitosti, spravodlivosti a inklúzii	23
Odporúčanie 5 Podporujte pracovné sily prostredníctvom kontinuálneho odborného rozvoja	26
Odporúčanie 6 Podporte udržateľnosť požičovní hračiek VSRD	29

"Nikdy predtým som sa necítila
taká prijatá a rešpektovaná" –
Ana Dirdová, rómska matka šiestich detí,
Spišský Hrhov, Slovensko.

Zámer príručky

Táto príručka dokumentuje sľubné postupy v projekte Hračkovníc/Požičovní hračiek pre vzdelávanie a strostlivosť v ranom detstve (VSRD) – , ktoré **podporujú integráciu Rómov na miestnej úrovni**. Postupy a sprievodné odporúčania sa zakladajú na skúsenostiach z projektu TOY for Inclusion ¹, ktorý sa skúšobne realizoval v siedmich krajinách (pozri tabuľku nižšie). Príručka je určená tak odborníkom, ako aj orgánom miestnej samosprávy. **Jej cieľom je pomáhať im pri realizácii služieb VSRD pre rómske aj nerómske deti v spoločenstve a pri zlepšovaní sociálnej súdržnosti**. Príručka obsahuje aj informácie pre miestnych tvorcov politik na národnej aj európskej úrovni, týkajúce sa možnosti využitia **medzikultúrnej a medzigeneračnej solidarity pri podpore desegregácie a inklúzie**. Odporúčania uvedené v tejto príručke sa navzájom dopĺňajú a najefektívnejšie sú, keď sa implementujú súčasne. Tieto postupy a odporúčania spolu poskytujú jasné smerovanie pre systémový prístup a trvalo udržateľné riešenia, čo sa týka politik aj praxe na miestnej úrovni.

Projekt TOY for Inclusion finančne podporila Európska únia a Nadácia otvorenej spoločnosti a koordinuje ho organizácia International Child Development Initiatives – ICDI (Holandsko). Ďalšími partnermi projektu sú medzinárodné združenie Step by Step – ISSA (Holandsko) a šesť národných členských krajín siete Romani Early Years Networks (REYN): Educational Research Institute – ERI (REYN Slovinsko), Open Academy Step by Step – OASS (REYN Chorvátsko), Školá Dokorán – ŠD (REYN Slovensko), Centre for Innovation in the Early Years – VBJK (REYN Belgicko), Associazione 21 Luglio (REYN Taliansko) Partners Hungary Foundation (REYN Maďarsko) a Centre for Education Initiatives – CEI (Lotyšsko).

¹ projekt TOY for Inclusion: Vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve pre rómske deti v komunite (2017-2019, <http://www.toy4inclusion.eu>) bol vytvorený s cieľom riešiť segregáciu vo vzdelávaní a sociálne vylúčenie rómskych detí v siedmich európskych krajinách.



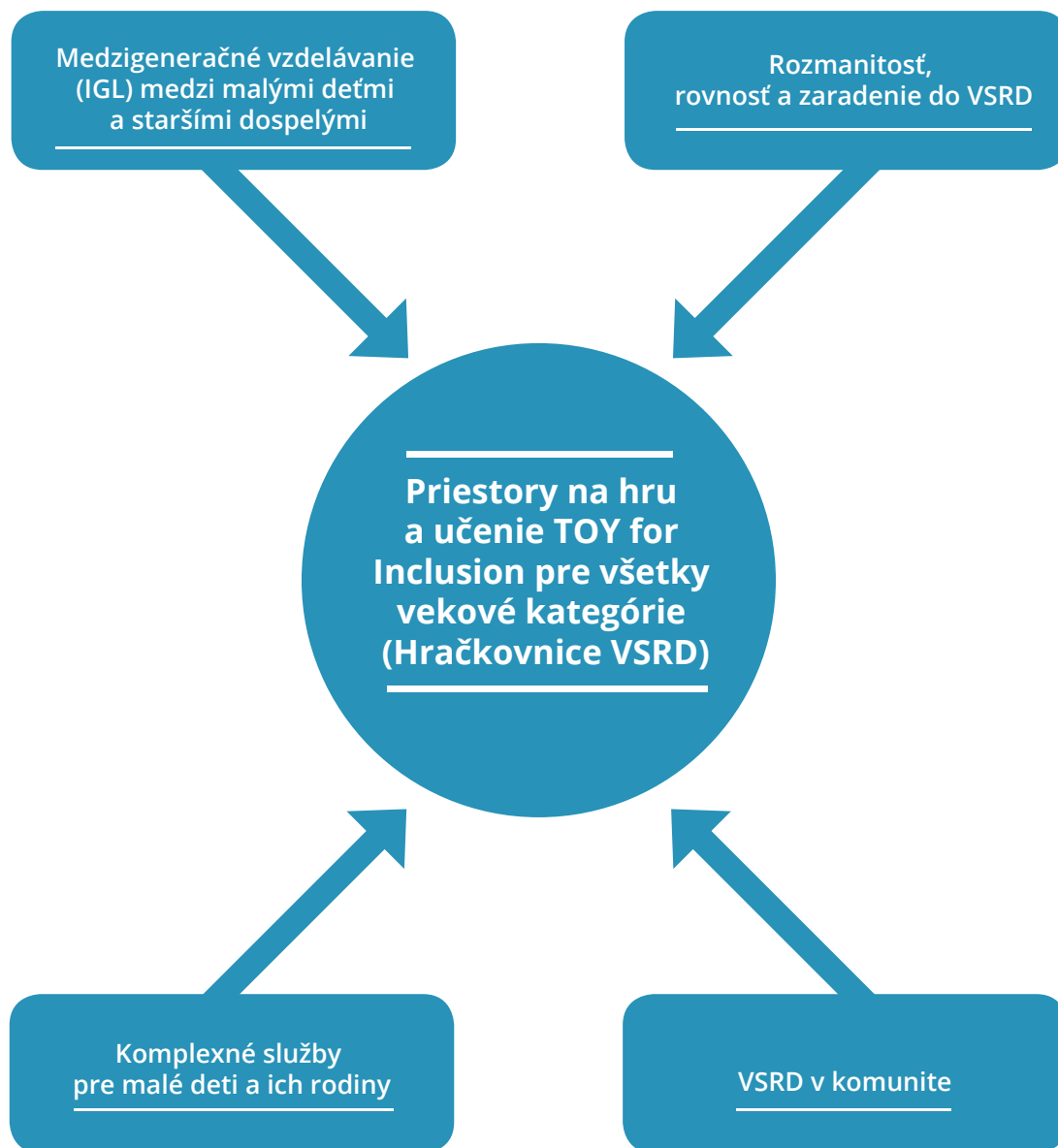
Čo sú požičovne
hračiek VSRD?



Koncepcia Požičovní hračiek VSRD bola vytvorená v rámci projektu TOY for Inclusion a tvorí jadro jeho prístupu. Požičovne hračiek, tzv. „hračkovnice“ VSRD sú bezpečné **priestory na vzdelávanie a starostlivosť v ranom detstve, v ktorých sa budujú vzájomné vzťahy medzi malými deťmi a rodinami z rôznych prostredí**. Sú to inkluzívne priestory, v ktorých:

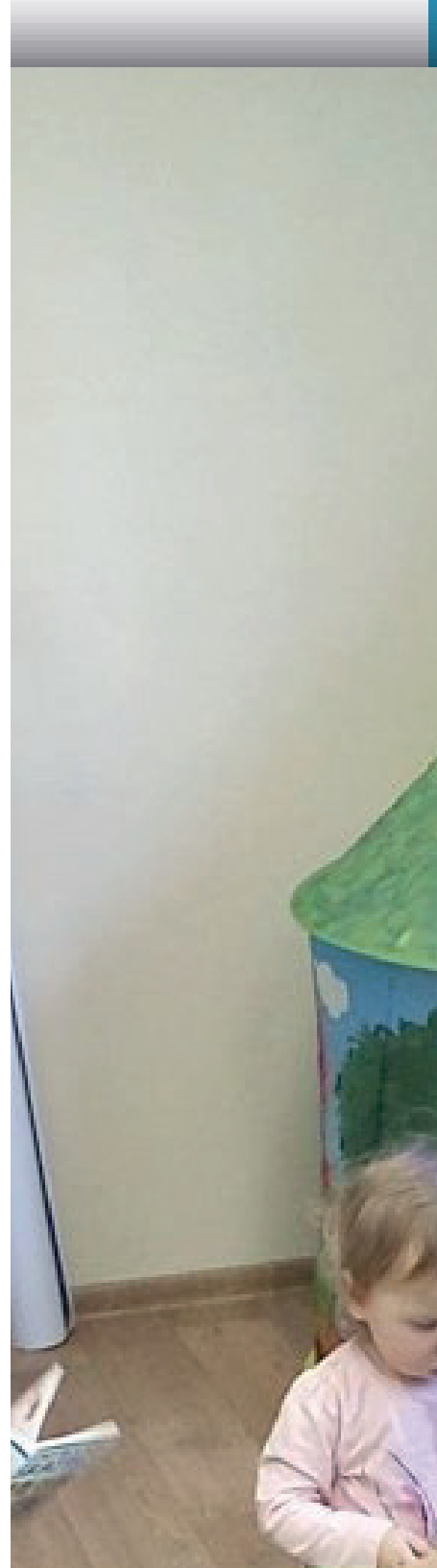
- si deti môžu **požičať hračky** a vzdelávacie materiály na domov
- sú vítané deti a dospelí všetkých vekových kategórií, **môžu sa tu stretávať, tráviť tu spoločne čas a hrať sa**
- rodičia, starí rodičia a učitelia tu môžu neformálnym spôsobom získať prístup **k informáciám o výchove detí, zdraví, vzdelávaní a vývoji v ranom detstve**.

Prístup TOY for Inclusion (HRAČKOU k inklúzii) vychádza z **participatívnych procesov**, ktoré sú flexibilné a dajú sa prispôbiť na rôzne kontexty a pre potreby rôznych cieľových skupín. Hlavnými stavebnými prvkami toho prístupu sú:



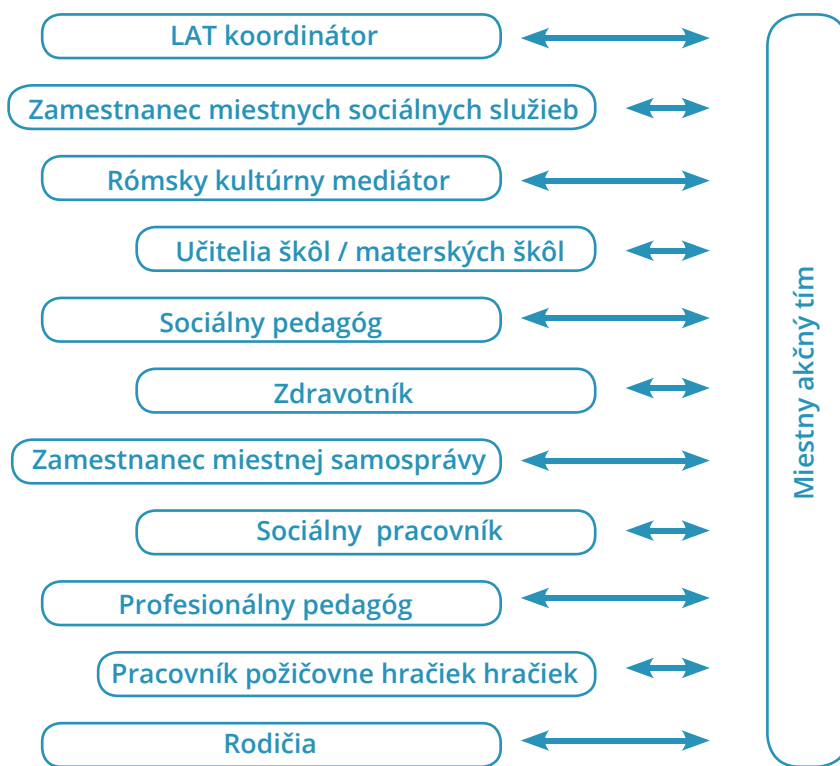
Zo skúseností ôsmich požičovní hračiek VSRD v siedmich krajinách v priebehu rokov 2017 a 2018 vyplynulo, že kombinácia **týchto štyroch stavebných prvkov** vo forme **lokálne spravovaných požičovní hračiek VSRD** vedie k:

- **budovaniu dôvery a silnému prepojeniu medzi odborníkmi na rané detstvo, aktivistami, tvorcami politik** a rôznymi typmi dobrovoľníkov pracujúcimi s deťmi, ktoré sú vystavené náročným životným podmienkam (rómske deti, deti migrantov, deti so slabým socio-ekonomickým zázemím, atď.)
- **spochybneniu prevládajúceho chápania služieb VSRD** ako niečoho, čo je možné poskytovať iba vo formálnom prostredí
- budovaniu dôvery medzi rómskymi rodinami a komunitou nerómov a pozitívne vplýva na **vzťahy medzi rómskymi a nerómskymi deťmi**
- **interakciám a vzdelávaniu medzi všetkými generáciami** vrátane zapojenia starších dospelých v komunite
- vytvoreniu dôležitého **bezpečného priestoru v komunite, kde je možná spolupráca medzi agentúrami** poskytujúcimi služby pre raný vek



Požičovne hračiek VSRD prevádzakujú **miestne akčné tímy (MAT)**. Sú to miestne výbory, ktoré koordinujú **tvorbu, prevádzku a monitorovanie aktivít v požičovniach hračiek VSRD**, zabezpečujú dobrú koordináciu, výmenu informácií a prevzatie miestnej zodpovednosti. Pri tvorbe MAT treba dbať na trvalú udržateľnosť: mali by v nich byť zastúpení predstavitelia zainteresovaných strán z rôznych inštitúcií a komunít (napríklad Rómov/nerómov) vyškolení na spoločnú prácu pri iniciácii a podpore projektov VSRD a iniciatív sociálnej súdržnosti (pozri nižšie). V rámci projektu TOY for Inclusion sa v každej z lokalít **vytvoril MAT** ako hlavný riadiaci orgán činnosti požičovne hračiek. Priemerný počet členov MAT bol 12, ale konkrétny počet členov ako aj zloženie MAT sa v jednotlivých lokalitách líšilo. Činnosť **MAT bola úspešnejšia, keď sa do nej zapojili Rómovia.**

Zloženie MAT



Požičovne hračiek VSRD v číslach

Už v priebehu prvých šiestich mesiacov roka 2018 sa aktivít a workshopov v ôsmich požičovniach hračiek VSRD zúčastnilo **1621 detí a ich rodinných príslušníkov**.

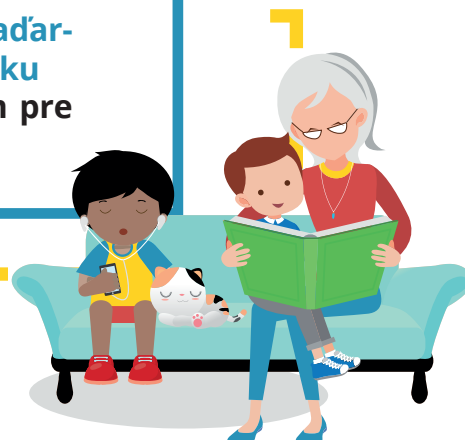
Približne 20% z nich bolo rómskeho pôvodu. Ich počet sa neustále zvyšuje.



Deti vo veku od 3 do 14 rokov, ktoré sa zúčastnili na aktivitách v požičovniach hračiek VSRD od januára do júna 2018, poukazujú na význam vzájomného učenia sa a podpory medzi rovesníkmi.



Osem požičovní hračiek VSRD naďalej funguje v **Belgicku, Maďarsku, Chorvátsku, Taliansku, Lotyšsku, Slovinsku a na Slovensku** a sú prvým krokom k inkluzívnym a integrovaným službám pre všetky generácie.



A photograph of children sitting at a green table. There are two pink plastic cups with red liquid, a green cup on the left, and some brown cookies. In the foreground, there are red paper crafts, one with a blue heart and another with the word 'Makky' written on it. The background shows a window with light coming through.

Požičovne hračiek
VSRD v kontexte
politiky EÚ

Dostupnosť : organizácia a atmosféra v herných centrách sú také, aby sa všetky rodiny, deti a členovia komunity cítili vítaní a mali pocit, že **sem patria a sú tu zastúpení**

Finančná dostupnosť : zdarma pre deti, rodiny a členov miestnej komunity

Prístupnosť : priestory sú vyberané so zreteľom na to, kde jednotlivé komunity žijú a kde deti trávia voľný čas. Organizácia činností berie do úvahy **hodnoty, názory, potreby a kultúru rodičov** a ďalších zástupcov miestneho spoločenstva

Koordinácia služieb: spoločné plánovanie a implementácia, ktoré zapájajú rôzne inštitúcie, organizácie z verejného a občianskeho sektora a podnikateľov. Fungovať ako **"jednotné kontaktné miesto"** - kde sa rodičia a rodinní príslušníci môžu stretnúť s rôznymi odborníkmi, či už jednotlivo, alebo prostredníctvom účasti na seminároch

Požičovne hračiek VSRD ukazujú ako môže intervencia v komunite prispieť k dosiahnutiu cieľov definovaných v **Rámci EÚ pre národné stratégie rómskej integrácie (NRIS) do roku 2020**, najmä pokiaľ ide o rané detstvo, vzdelávanie, zdravie a zamestnanosť, vďaka rozvíjaniu takých prístupov a aktivít, ktoré sú pre členov rómskych komunít zaujímavé a prítiahľivé. **Zapojenie Rómov** do činnosti miestneho akčného tímu (MAT) vedie k **pozitívnemu zviditeľneniu projektu na úrovni miestnej komunity, účasti na práci v požičovni hračiek a pocitu prijatia za rovnocenného partnera**. Požičovne hračiek umožňujú **lepší prístup k VSRD** mnohým rómskym deťom a poskytujú im a ich rodinám kontakt s inými službami.

Požičovne hračiek viedli k **zlepšeniu skúsenosti prechodu rómskych detí do školy**, predovšetkým vďaka tomu, že ponúkajú inovatívnu odpoveď na diskrimináciu a podporujú deti v pripravenosti na formálne vzdelávanie, ktorá je jednou z priorít NRIS.

Požičovne hračiek VSRD

Prispievajú k vytvoreniu kompetentného systému VSRD²

Prístup v smere zhora nadol (intervencie politikov) a zdola nahor (líderstvo v miestnej komunite) ako aj miestna zodpovednosť a prevádzkovanie požičovní hračiek sa dotýkajú všetkých úrovní kompetentných systémov VSRD:

Individuálna úroveň

Zapojenie MAT a mobilizácia miestnych obyvateľov vrátane tých, ktorí pracujú v požičovni hračiek VSRD; investícia do ich profesionálneho rozvoja a podpora ich pôsobenia a názorov.



Inštitucionálna úroveň

Vytváranie tímov a komunity odborníkov, ktorí pracujú v požičovniach hračiek VSRD a delia sa o svoje vedomosti a zručnosti s inštitúciami, v ktorých pôsobia.



Medziinštitucionálna úroveň

Spájanie rôznych služieb a vytváranie takých podmienok, aby mohli služby byť ponúknuté neformálne, ale koordinovane a na jednom mieste.



Politická úroveň

Zapojenie zástupcov miestnych samospráv do procesu vytvárania, plánovania, prevádzky a udržiavania požičovní hračiek.

² Urban a kol. (2011), Požiadavky na kompetencie v oblasti vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve (správa CoRe) Európska komisia

A group of children are sitting on a colorful mat (yellow, blue, red) in a circle. A woman with dark curly hair, seen from behind, is in the foreground, interacting with the children. The children are wearing various clothing, including a pink shirt, a blue shirt, and a purple shirt. The background shows more children sitting on the mat.

Odporúčania

V tomto oddiele nám skúsenosti z pilotného projektu poslúžia na sformulovanie odporúčaní pre šírenie a implementáciu lokálnych aktivít na inklúziu rómskych detí a ich rodín.

Odporúčanie:

1. Od začiatku podporujte v komunite VSRD a miestnu zodpovednosť a prístupy v smere zdola nahor a zhora nadol

Požičovne hračiek VSRD stavajú na silných stránkach komunity s ohľadom na medzigeneračné vzdelávanie a získavanie rodičovských zručností a posilňujú u malých detí prepojenia medzi informálnym, neformálnym a formálnym prostredím.

Cesty k úspechu

1.1 Podporovať miestnu zodpovednosť

‘Najlepšie rozhodnutia robia tí jednotlivci, ktorých prijaté rozhodnutia ovplyvnia’

Ak chcete získať podporu pre požičovne hračiek, zaangažujte všetky skupiny v komunite, ktoré môžu niečím prispieť. Aby sme dokázali plánovať a realizovať činnosti v miestnej komunite, je rozhodujúce vytvoriť orgán, ktorý prevezme vedenie a zodpovednosť za proces a poskytne **pevný základ** pre angažovanosť v komunite.

Všetci partneri zdôrazňujú kľúčovú úlohu MAT. **Kľúčová** je jeho **schopnosť mobilizovať komunitu a prijímať rozhodnutia**.

Miestna zodpovednosť by malo byť viditeľná celkom od začiatku. Účasť na MAT by mala byť inšpiratívna a prinášať zadosťučinenie, nemala by byť záťažujúca. MAT sa po zriadení požičovne hračiek a implementácii činností môže stretávať menej často. po zriadení požičovne hračiek a implementácii činností môže stretávať menej často.



1.2 Využití údajů a informací z komunity na plánování a výběr lokality, kde půjčovnu hraček zrealizujete

Pri rozhodovaní o tom, kde vybudovať půjčovňu hračiek vyberali partneri projektu také lokality, v ktorých už mali nejaké skúsenosti s realizáciou podobných činností. **Mapovanie komunity** bolo napriek tomu veľmi dôležitou súčasťou realizácie projektu, **odhalilo nové kontakty a zdroje**. Partneri sa väčšinou spoliehali na vlastné údaje alebo sekundárne údaje z existujúcich zdrojov. **Miestne kontakty sa ukázali byť pri zbere údajov veľmi užitočné** (vo všetkých prípadoch). Ďalšie zdroje informácií predstavovali: oficiálne štatistiky a akademické štúdie.

1.3 Podporovať rómskych lídrov a partnerstvo s rómskou komunitou

Riešenie segregácie a posilnenie sociálnej súdržnosti, najmä medzi Rómami a inými miestnymi komunitami, si vyžaduje zapojiť Rómov celkom od začiatku.

Rozhodli sme sa, že nebudeme projekt charakterizovať ako "rómsky", aby zostala zachovaná diverzita účastníkov. Aktívna účasť Rómov na fungovní riadiaceho orgánu, ako zamestnancov, aj ako dobrovoľníkov významne prispela k vybudovaniu dôvery u rómskej komunity.

Skúsenosti ukázali, že aktívna účasť si vyžaduje dlhodobejšie budovanie dôvery – je bežné, že prví návštevníci půjčovne hračiek pochádzajú z dominantnej kultúry, pretože sa cítia bezpečne a uvoľnene pri stretnutí s inštitúciami a ich zástupcami. Na podporu účasti a líderstva Rómov je potrebné prijať špecifické opatrenia, ktoré si vyžadujú ďalšie plánovanie.

Budovanie dôvery

"Aby ste získali dôveru menšinových skupín voči „mainstreamovej“ službe, potrebujete do toho investovať čas a úsilie. Prídu si vás vypočuť, keď ich pozvete a predstavíte im půjčovňu hračiek. Ale potrvá im dlhšie, aby sa rozhodli prísť sami. Je dôležité, aby ste k nim prišli a priblížili im, čo půjčovňa hračiek ponúka".

Aby sa zapojili rómske deti a rodiny, je potrebné, aby mali vplyv a možnosť sa k celému procesu vyjadriť.

1.4 Vybrať zainteresované strany tak, aby sa zapojili všetky úrovne systému VSRD

Identifikovali sme sedem hlavných skupín zainteresovaných strán, ktoré sú kľúčové pre úspešné fungovanie požičovní hračiek VSRD:



Zdravotnícki pracovníci a náboženský lídri boli tiež označení ako zúčastnené strany, hoci im bola v niektorých MAT priradená menšia úloha. To podčiarkuje dôležitosť špecifického prístupu, ušitého na mieru danému spoločenstvu. Zapojenie **zdravotníckeho personálu** bolo dôsledkom snahy špecificky rozšíriť aktivity požičovne hračiek mimo oblasť vzdelávania a starostlivosti a **podporiť integrované služby**.



Osobitnú pozornosť sme venovali úlohe **dobrovoľníkov** – či už starších dobrovoľníkov (starší ľudia) alebo iných. Hoci dobrovoľníctvo má rôznych kontextoch rôznu históriu, požičovniam hračiek sa podarilo pritiahnúť **dobrovoľníkov všetkých vekových kategórií**, ktorí boli ochotní venovať svoj čas na podporu sociálnej súdržnosti vo svojich komunitách a **organizovať alebo pomáhať pri aktivitách požičovní hračiek**.

1.5 Starostlivo si naplánujte, kedy a ako zapojíte jednotlivé zainteresované strany

Partneri sa zhodli na tom, že je dôležité zapojiť väčšinu miestnych zainteresovaných strán od začiatku, ale identifikovali aj niekoľko skupín, ktoré je lepšie zapojiť až po spustení prevádzky požičovne hračiek, keď už prináša preukázateľné výsledky. Patria medzi ne napríklad miestne firmy, ktoré môžu poskytnúť finančnú pomoc.



Odporúčanie:

2. *Podporujte a posilňujte integrovanosť a koordináciu pri poskytovaní služieb deťom a ich rodinám*

Požičovne hračiek VSRD pomáhajú dodávať rodičom a rodinám niektoré služby koordinovaným spôsobom, vďaka tomu, že majú na nich dosah a nemusia čakať, kým službu sami vyhládajú. Takzvané "ťažko dostupné rodiny" sa ukázali byť dobre dostupné, pokiaľ boli služby dodávané koordinovaným spôsobom.

Cesty k úspechu

2.1 Zapojiť do procesu rôznych odborníkov

Využite priestor požičovní hračiek a zapojte **celú škálu rôznych odborníkov na oblasť raného detstva**: zdravotníkov, pedagógov, psychológov, sociálnych pracovníkov. Mali by prísť a odpovedať na otázky rodičov a rodinných príslušníkov takým spôsobom, ktorý prispeje k vybudovaniu ich dôvery voči rôznym inštitúciám a službám raného detstva. Využite túto príležitosť aj na to, aby ste u odborníkov podporili záujem zorganizovať osvetovú činnosť.

Odporúčanie:

3.

Využite silu medzigeneračného vzdelávania a prístup Together Old a Young – TOY to Inclusion ako katalyzátor sociálnej súdržnosti, dialógu medzi kultúrami a inkluzívnosti

V dnešnej spoločnosti mnohé rodiny s malými deťmi žijú pomerne izolovaným spôsobom, sú oddelené od ostatných členov komunity a v mnohých prípadoch aj od starších dospelých vo vlastnej rodine. **Medzigeneračné iniciatívy uľahčujú spojenie a porozumenie medzi občanmi z rôznych komunít a rôznych vekových skupín a poskytujú priestor na vzájomnú spoluprácu, prepojenie a vzájomné prijatie medzi ľuďmi z rôznych vekových skupín** a ľuďmi s rôznym pôvodom. Organizovaním medzigeneračných vzdelávacích iniciatív sa môže zmenšiť nedostatok kontaktu medzi jednotlivými generáciami a nedostatok sociálnej súdržnosti medzi zraniteľnými a kultúrne odlišnými spoločnosťami.

Cesty k úspechu

3.1 Zapojiť starších dospelých do MAT a podporovať súdržnosť

Zapojiť starších dospelých a organizácie, ktoré s nimi pracujú alebo ich zastupujú (organizácie sociálnej starostlivosti, skupiny odborníkov na dôchodku atď.) do MAT je rozhodujúce pre zabezpečenie ich účasti na aktivitách požičovne hračiek. Mali by sa zapojiť a poskytovať rady **počas plánovania, navrhovania, implementácie a hodnotenia** a byť považovaní za kľúčového partnera. *"Často sa stretávame s predsudkami, ale táto skúsenosť mi nedovolí zovšeobecňovať, pretože viem, že keby som túto prácu nerobil, nedostal by som sa do kontaktu s mnohými z týchto ľudí, "*
Dobrovoľník senior

3.2 Úloha starších dobrovoľníkov a starých rodičov

Starí rodičia zohrávajú ústrednú úlohu vo výchove a pri socializácii svojich vnúčat. **Úlohu starých rodičov ako poslucháčov, rozprávačov a tých, ktorí si pamätajú rodinnú históriu** považujeme za doplnkovú k úlohe rodičov. Môže byť obzvlášť významná v prípade, že rodič absentuje, alebo dlhý čas nie je prítomný z dôvodu rozpadu rodiny, choroby alebo migrácie. Starší ľudia by mali byť v strede záujmu medzigeneračných aktivít požičovní hračiek. *"Dobrovoľníčenie s deťmi mi prináša veľa radosti. Prinášam im rovnako veľa radosti, ako oni mne."* Dobrovoľník senior

3.3 Obohacovanie vzdelávacieho procesu detí a starších dospelých

Dôležitým aspektom medzigeneračného učenia je príležitosť na zábavu a potešenie vďaka tomu, že **role učiteľa a žiaka sú otvorenejšie**. Môže k tomu dôjsť pri výmenných návštevách a spoločných činnostiach spojených s výtvarným umením, hudbou, tancom a záhradkárčením, pri ktorých spolu pracujú malé deti a starší ľudia, vrátane ľudí z domovov dôchodcov v obciach, kde sa nachádza požičovňa hračiek. *"Je to celé o učení sa o hodnotách ako je podelenie sa, solidarita, rešpekt a prijímanie druhých"* Rodič dieťaťa zúčastňujúceho sa na medzigeneračných aktivitách

3.4 Podpora starších ako nositeľov poznania

Starší ľudia majú vo vzdelávajúcej sa spoločnosti dôležitú úlohu nositeľov poznania, tradícií a zručností. **Starší dospelí predstavujú dôležité spojenie s dejinami a kultúrnym dedičstvom a dávajú deťom zmysel pre identitu a perspektívu**. Príkladom sú starší ľudia, ktorí dokumentujú príbehy alebo miestne legendy, aby ich mohli ďalej odovzdávať deťom, starší ľudia a deti, ktorí spolu zdieľajú skúsenosť hry a života v nejakej lokalite kedysi a dnes. To je obzvlášť relevantné, ak sa požičovne hračiek pokúšajú o podporu medzikultúrneho dialógu medzi rómskymi a nerómskymi komunitami alebo odlišnými spoločenstvami vo všeobecnosti. *"Počas života človek nadobudne poznatky a je dobré, ak má možnosť ich ďalej predať mladším ako súčasť dejín."* Dobrovoľník senior

Medzigeneračné iniciatívy podporujú sociálnu súdržnosť a celoživotné vzdelávanie.

Odporúčanie:

4.

Aktívne podporuje a zavádzajte rešpekt k rozmanitosti, spravodlivosti a inklúzii

Požičovne hračiek VSRD posilňujú kapacity odborníkov na VSRD a iných zainteresovaných strán pokiaľ ide o antidiskrimináciu, čím vo výsledku zvyšujú inkluzívnosť VSRD.

Cesty k úspechu

4.1 Chodte tam, kde sú deti a rodiny

Rozhodli sme sa otvoriť požičovne hračiek na miestach **s dobrou dostupnosťou pre rómske aj nerómske komunity**, aby sme podporili integráciu. Požičovne vznikli na rôznych miestach vrátane komunitných centier, knižníc, základných či materských škôl. V niektorých prípadoch bolo potrebné na zabezpečenie účasti znevýhodnených skupín poskytnúť dopravu.



4.2 Podporujte rozmanitosť zážitkov u detí, rodičov a rodinných príslušníkov

Popri pravidlnom požičiavaní hračiek sa v „hračkovniciach“ organizujú 3 druhy činností:

Spoločenské aktivity: "Ako si vybrať kvalitnú hračku pre dieťa" (Chorvátsko), "Podpora škôl" (Taliansko); "Ringla sa učí o bezpečnej doprave" (Lotyšsko); "Čitateľský deň v hračkovnici" (Slovensko)

Medzigeneračné vzdelávanie: "Šitie zajkov z ponožiek" (Chorvátsko), "Mestské záhradníčenie" (Taliansko), "Kreslenie kalendára Ringla" (Lotyšsko)

Medzikultúrne vzdelávanie ako:
"Týždeň pečenia a varenia v hračkovnici" (Slovensko),
"Čarovný papier" (Taliansko) atď.

Aktivity sú poskytované interaktívnym a inšpiratívnym spôsobom, s cieľom vzbudiť u detí pozitívne pocity ohľadom seba samých a ostatných, **oceniť rozmanitosť, podporiť dialóg medzi rôznymi skupinami, spoznať sa navzájom, podeliť sa o skúsenosti.**

- zostaň a hraj sa;
- čitateľské stretnutia rodičov a detí;
- medzigeneračné aktivity a činnosti v oblasti kultúrneho dedičstva;
- umelecko-remeselné činnosti a výroba hračiek;
- klub rodičov;
- workshopy alebo informačné stretnutia pre rodičov v spolupráci s inými službami v komunite

Požičiavanie
hračiek a iných
materiálov
pomáha rozvíjať
zodpovednosť
u detí aj dospelých.

4.3 Budujte silné vzťahy s rodičmi a posilňujte ich v rodičovskej role

V požičovniach hračiek **majú rodičia** možnosť diskutovať o témach súvisiacich s rodičovstvom s odborníkmi, rovesníkmi (z iného etnika, z iného sociálneho prostredia atď.) a staršími členmi spoločenstva. Takto sa rodičia, ktorí sú pre svoje deti prvými pedagógmi a rovnocennými partnermi pri vzdelávaní, zúčastňujú na diskusnom procese a na tvorbe nových poznatkov. To je prospešné pre všetkých účastníkov procesu - zdieľajú a učia sa spolu.

4.4 Kombinujte osvetové aktivity šité na mieru s aktivitami v „hračkovnici“ s cieľom prilákať deti a rodiny

Príležitostne sa niektorí poskytovatelia služieb vzdajú myšlienky na prácu so znevýhodnenými skupinami a argumentujú tým, že sa na aktivitách nezúčastňujú. Poskytovatelia služieb by však mali aktívne monitorovať **rovnakú účasť a rozmanitosť** medzi účastníkmi a mali by zvážiť použitie konkrétnych pomocných opatrení, aby sa podporila účasť znevýhodnenej skupiny obyvateľstva, ak je to potrebné. Požičovne hračiek musia zároveň na mieste pripravovať rôznorodé aktivity so správnym kontextom pre danú lokalitu a s cieľom výslovne prilákať rómske deti a iné miestne komunity. Vďaka tomuto vyváženému prístupu sa požičovniam hračiek VSRD podarilo udržať medzi používateľmi a dobrovoľníkmi heterogenitu.

Prevádzkovatelia alebo poskytovatelia služieb v požičovni hračiek VSRD by za žiadnych okolností nemali ponúkať dve samostatné služby pre rómske a nerómske či iné skupiny.

4.5 Zapojte deti, rodiny a členov rôznych skupín v komunite.

Požičovne hračiek VSRD dokážu **osloviť všetky miestne komunity, menšiny a skupiny** a ponúknuť im možnosť zapojiť sa. Až potom môže byť požičovňa hračiek plne inkluzívna a mať prospech z účasti všetkých.

Odporúčanie:

5.

Podporujte pracovné sily prostredníctvom kontinuálneho odborného rozvoja

Je zásadné **využívať a spoliehať sa na miestne zdroje** aj pokiaľ ide o zamestnancov a to z dôvodu trvalej udržateľnosti aj miestnej zodpovednosti. Tiež je dôležité zapojiť širokú škálu odborníkov pôsobiacich v komunite, **vybudovať spojenia medzi rôznymi službami**, ktoré spočiatku nie sú prepojené. Uprednostňovanie lokálnych ľudských zdrojov môže viesť k zvýšeným požiadavkám na odbornú prípravu a nepretržitý profesionálny rozvoj.

Cesty k úspechu

5.1 Vytvoriť flexibilný a všeobecne platný výcvikový nástroj, ktorý môžu používať a upravovať miestni školitelia

Fungovanie požičovní hračiek VSRD sa riadi súborom **nástrojov inklúzie TOY**, ktorý sme v rámci projektu spoločne vytvorili a revidovali tak, aby odrážal skutočné skúsenosti z lokálnej implementácie. Hlavným účelom tohto nástroja je poskytnúť školiteľom a odborníkom z rôznych sektorov a úrovni systému VSRD všetky potrebné koncepčné a praktické informácie, ktoré im umožnia založiť a prevádzkovať nesegregované multigeneračné priestory na hru. Tento súbor nástrojov je zameraný špeciálne na sociálnu integráciu, sociálne začlenenie, medzikultúrny a medzigeneračný dialóg.

Súbor nástrojov sa zaoberá nasledovnými témami:

- Vytvorenie vízie pre všetky deti v miestnej komunite;
- Význam komunitných VSRD a integrácia služieb pre inklúziu, rovnosť a rešpekt k rôznorodosti;
- Požičovne hračiek ako centrá zdrojov v komunite;
- Všetky generácie sa spolu učia a hrajú (medzigeneračné vzdelávanie);
- Význam desegregovaných VSRD pre rómske a nerómske deti a nezaujaté vzdelávanie;
- Kvalita komunitného VSRD.

Tento súbor nástrojov obsahuje zdroje pre iniciátorov inkluzívnych neformálnych činností VSRD v komunite pre všetky deti a ich rodiny. Iniciátormi sú tréneri a odborníci z rôznych odvetví, keďže medzisektorová spolupráca je kľúčom k úspechu tohto prístupu. Neúplný zoznam iniciátorov môže zahŕňať:

- pracovníkov VSRD,
- učiteľov v materských a základných školách
- zástupcov miestnych orgánov,
- MVO / organizácie občianskej spoločnosti
- pracovníkov knižníc,
- pracovníkov rozvoja komunity,
- sociálnych pracovníkov
- zdravotníckych pracovníkov,
- pracovníkov sociálnej starostlivosti
- dobrovoľníkov.



5.2 Vybudujte miestnu kapacitu školiť a riadiť proces

Vyškoľte miestny tím lektorov, ktorí budú školiť jednotlivcov vo svojich komunitách a to buď ako dobrovoľníci alebo ako platený personál. Výrazne to prispeje k udržateľnosti iniciatívy a tiež zvýši mieru **profesionality v miestnej komunite**. Organizujte školenia a stretnutia odborného rozvoja v zmiešaných skupinách. Zapojte zástupcov všetkých relevantných zainteresovaných strán a vytvorte **stimulujúci a bezpečný priestor pre vzájomné učenie sa, výmenu skúseností na úrovni peer to peer a rozvoj pozitívnych osobných vzťahov** medzi odborníkmi. Je dôležité venovať pozornosť kvalite služieb a zabezpečiť priebežné vzdelávanie zamestnancov a dobrovoľníkov.

5.3 Zabezpečte adekvátne zdroje na monitorovanie a hodnotenie a umožnite realizačným partnerom urobiť potrebné zmeny

Partneri projektu uviedli, že potrebujú podporu a čas na premýšľanie, aby mohli poskytnúť návštevníkom požičovní hračiek dostatočné množstvo hračiek, materiálov a aktivít. Potrebujú čas, aby nad vecami pouvažovali ako tím, ale potrebujú aj externú podporu a pomoc.

Odporúčanie:

Podporte udržateľnosť požičovní hračiek VSRD

"Udržateľnosť" sa obvykle posudzuje z hľadiska rozpočtu: je dostatok peňazí na platy pre zamestnancov, údržbu priestorov, kúpu a výmenu hračiek, kníh a materiálov? Skúsenosti z projektu TOY for Inclusion ukázali, že na dosiahnutie výsledkov je najdôležitejšia **pružnosť pri využívaní zdrojov**, nie ich celková suma. Čo sa týka snahy o trvalú udržateľnosť Požičovne hračiek a miestne akčné tímy mali rôzne skúsenosti s ďalšími získavaním finančných prostriedkov, pričom často dokázali získať financie na niektoré časti rozpočtu (nájomné, hračky) a zároveň zápasili s iným typom nákladov (zvyčajne školenia a supervízia).

Cesty k úspechu

6.1 Zachovať kvalitu služieb

Zameranie sa na kvalitu služieb ponúkaných v požičovniach hračiek VSRD je mimoriadne dôležité. Niekedy je ľahké prilákať deti a rodičov, aby prišli raz. Skutočnou výzvou je povzbudiť ich k tomu, aby sa vracali pravidelne. Jedným zo spôsobov, ako zabezpečiť udržateľnosť požičovní hračiek VSRD je **vytvorenie dopytu pre tento druh služby v spoločenstve**.

6.2 Ponúkať flexibilné riadenie zdrojov

Rozličné kontexty si vyžadujú na mieru šitý prístup k financovaniu a skúsenosti z pilotného projektu poukazujú na potrebu flexibilného prístupu k spolufinancovaniu. Pozitívne je, že skúsenosť ukazuje, že každá z lokalít poskytla nejaký **druh nepeňažného príspevku, buď čo sa týka využívania priestorov, darovania hračiek, silnej dobrovoľníckej základne, atď.**

Prizvanie a podpora dobrovoľníkov a investícia do vybudovania istého počtu dobrovoľníkov má vplyv na:

- miestnu zodpovednosť
- budovanie miestnych kapacít
- mobilizáciu miestnej komunity

6.3 Vytvoriť partnerstvá s miestnou samosprávou a inými typmi správy

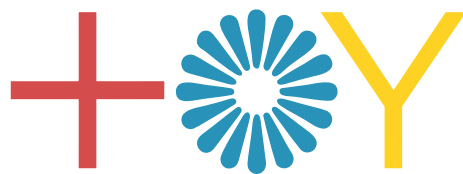
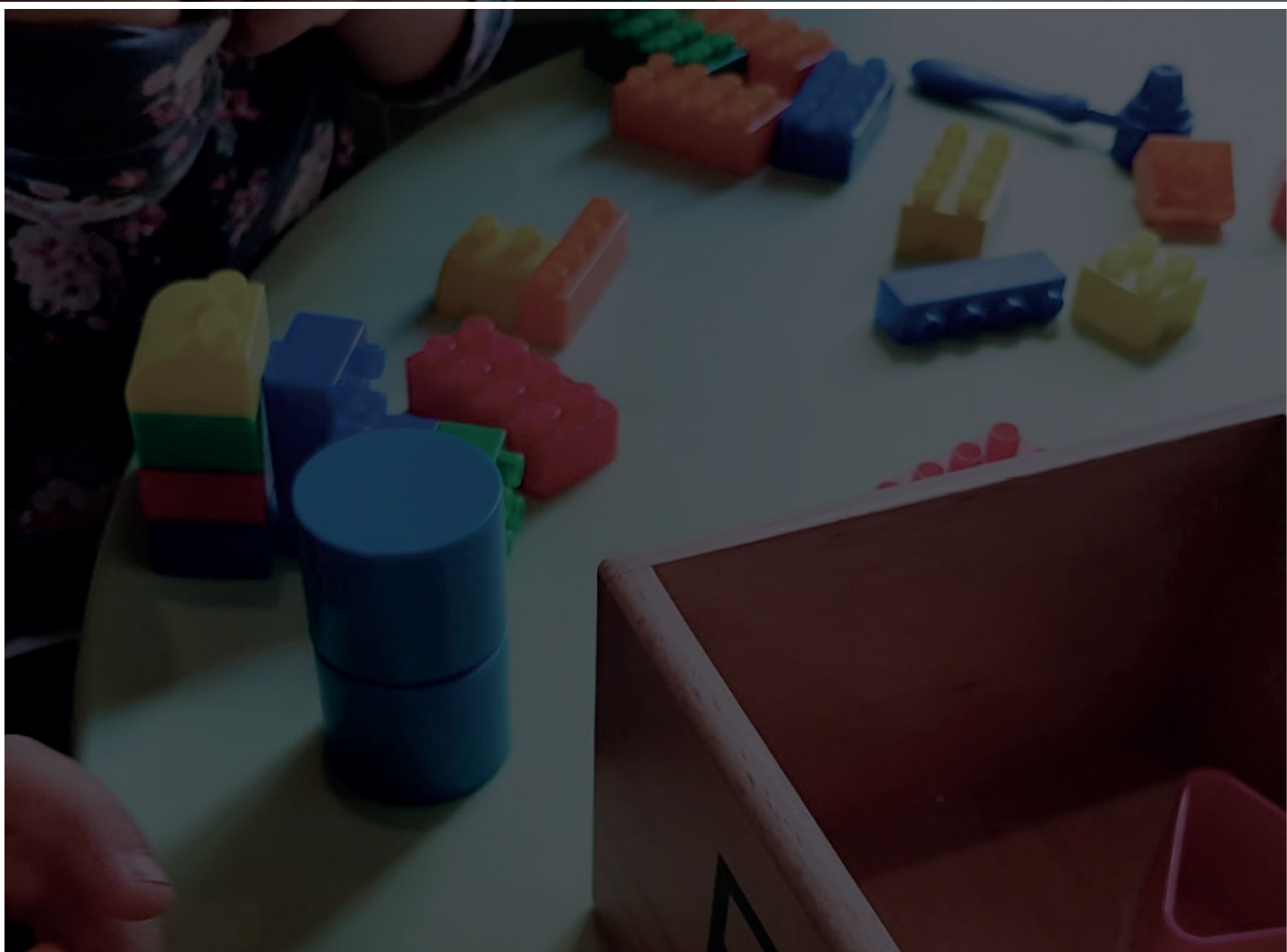
Vyššie sme opísali, že MAT by mal zapojiť všetky typy miestnych zainteresovaných strán, vrátane zástupcov obce. Napriek tomu **by miestna samospráva** (alebo iný typ správy) mala zohrať aj istú úlohu pri udržateľnosti projektu a prispieť zdrojmi - peňažnými alebo nepeňažnými. Je preto nevyhnutné udržiavať úzky vzťah s obcou a prostredníctvom MAT ho priebežne rozvíjať.

6.4 Zviditeľniť svoju prácu v médiách a osláviť úspechy

Vytvorenie **materiálov na propagáciu požičovní hračiek VSRD**, a prezentáciu dosiahnutých výsledkov je veľmi dôležité. Týmto spôsobom zviditeľníme deti v miestnej komunite, ich životy a problémy. Zároveň prezentujeme aj riešenia problémov, čo tiež posilňuje miestnu komunitu. V rámci pilotných projektov sa vytvorili informačné materiály vrátane letákov a video, ktoré dokumentuje činnosť a vplyv požičovní hračiek.

TOY for Inclusion Konzorcium:





FOR INCLUSION

www.toy4inclusion.eu